

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ

Αριθμός Γνωμοδότησης 152/2014
ΤΟ ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ
Δ' Τμήμα
Συνεδρίαση της 29.4.2014

Σύνθεση :

Πρόεδρος, Ανδρέας Φυτράκης, Αντιπρόεδρος Νομικού Συμβουλίου του Κράτους.

Μέλη, Χρυσάφουλα Αυγερινού Αντιπρόεδρος Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, Στέφανος Δέτσης, Βασιλική Δούσκα, Νίκη Μαριόλη, Δήμητρα Κεφάλα, Κωνσταντίνος Κηπουρός, Αθηνά Αλεφάντη, Νομικοί Σύμβουλοι του Κράτους.

Εισηγήτρια, Σταυρούλα Μπανάκου, Πάρεδρος Ν.Σ.Κ.

Ερώτημα : το με αριθ. πρωτ.6086/13.1.2014 έγγραφο της Δ/νσης Καταθέσεων (Δ9) του ν.π.δ.δ. με την επωνυμία «ΤΑΜΕΙΟ ΠΑΡΑΚΑΤΑΘΗΚΩΝ ΚΑΙ ΔΑΝΕΙΩΝ (Τ.Π.&Δανείων)» που υπογράφηκε από τον Πρόεδρο του Δ.Σ.

Περίληψη: Εάν τα χρεωστικά ανοίγματα των Ο.Τ.Α προς το «ΤΑΜΕΙΟ ΠΑΡΑΚΑΤΑΘΗΚΩΝ ΚΑΙ ΔΑΝΕΙΩΝ (Τ.Π.&Δανείων)», τα οποία δεν ρυθμίστηκαν βάσει της διάταξης της περ.γ' της παρ.1 του άρθρου 49 του ν.3943/2011, όπως αυτή ισχύει, επιβαρύνονται με τόκους υπερημερίας, ποιο το ποσοστό αυτού και από πότε ξεκινά η τοκοφορία.

Επί του ανωτέρω ερωτήματος το Δ' Τμήμα του Ν.Σ.Κ. γνωμοδότησε ως ακολούθως:

I. ΙΣΤΟΡΙΚΟ

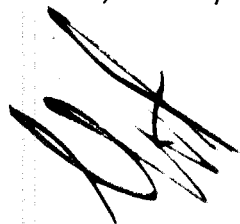
Με το υπ' αριθ. πρωτ. 6086/13.1.2014 έγγραφο του Προέδρου του Διοικητικού Συμβουλίου του Τ.Π.& Δανείων διαβιβάστηκε στο Γραφείο Νομικού Συμβούλου του Ταμείου ερώτημα της Δ/νσης Δ9 Καταθέσεων.

Με το ως άνω έγγραφο και όσα διαλαμβάνονται σ' αυτό, τίθενται, ενόψει εφαρμογής της περ.γ της παρ.1 του άρθρου 49 του ν.3943/2011 (ΦΕΚ 66 τ.Α'), όπως αυτή ισχύει, τα πιο κάτω ερωτήματα :α) εάν για τα υφιστάμενα σε βάρος των διαθεσίμων του Τ.Π.&Δανείων χρεωστικά ανοίγματα των Δήμων Νάξου και Μικρών Κυκλάδων, Φυλής και Αμοργού οφείλονται τόκοι και σε καταφατική περίπτωση από ποιο συγκεκριμένο χρονικό σημείο και με ποιο επιτόκιο και β) εάν θα πρέπει να απαιτηθούν τόκοι από το Δήμο Μαραθώνα που κάλυψε το χρεωστικό του άνοιγμα, όπως αυτό εμφανίζεται στα βιβλία του Τ.Π.&Δανείων με το πρόγραμμα ληξιπροθέσμων υποχρεώσεων του Υπουργείου Εσωτερικών.

II. ΚΡΙΣΙΜΕΣ ΝΟΜΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

A. 1.Με το ν. 3646/1928 κυρώθηκε α) το Ν.Δ. της από 12 Νοεμβρίου 1927 «περί κυρώσεως και τροποποιήσεως του από 21.3.1926 Ν.Δ. «Περί Οργανισμού του Ταμείου Παρακαταθηκών και Δανείων» και β) το Ν.Δ της 12.11.1927 «περί κυρώσεως του από 29.9.1926 Ν.Δ. «περί τροποποιήσεως του από 2/3 Απριλίου 1926 Ν.Δ. περί Οργανισμού του Ταμείου Παρακαταθηκών και Δανείων (ΦΕΚ Α' 154/28)». Κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 2 του ως άνω νόμου ορίζεται ότι : «*Σκοπός του Τ.Π.& Δανείων είναι : Α) Β) Η ενέργεια της Ταμειακής υπηρεσίας των νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου εφ' όσον αυτή δεν ενεργείται υπό ειδικών ταμείων. Γ)*».

Στο άρθρο 2 του Προεδρικού Διατάγματος 471/1980 (ΦΕΚ Α' 130) «Περί Οργανισμού του Ταμείου Παρακαταθηκών και Δανείων» ορίστηκε : «*Σκοποί του Ταμείου είναι: 1.... 2. Η Ταμειακή Διαχείρισις των Κεφαλαίων των Ν.Π.Δ.Δ και ειδικών Ταμείων και η διενέργεια της Ταμειακής υπηρεσίας άλλων Ν.Π.Δ.Δ (Ν.3646/1928 άρθρον 2). 3.... 4....*».

Τέλος με το άρθρο 19 του ν.2074/1992 (ΦΕΚ Α' 128) ορίστηκε ότι :«1. το Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων καθίσταται αυτόνομος πιστωτικός οργανισμός περιφερειακής ανάπτυξης, φύλαξης και διαχείρισης παρακαταθηκών και στήριξης της στεγαστικής πολιτικής, είναι ν.π.δ.δ., διοικείται από διοικητικό συμβούλιο τριετούς θητείας, η σύνθεση, και η συγκρότηση του οποίου καθορίζεται με απόφαση του Υπουργού Οικονομικών, ο οποίος και εποπτεύει τον Οργανισμό αυτό 2. Με Προεδρικά διατάγματα εκδιδόμενα με πρόταση του Υπουργού Οικονομικών α) εγκρίνεται το καταστατικό του Οργανισμού, που θα συνταχθεί από το διοικητικό του συμβούλιο σε προθεσμία δώδεκα μηνών από τη δημοσίευση του παρόντος. Η ίδια διαδικασία ορίζεται και για τις μελλοντικές του τροποποιήσεις. Β)..γ)..3...4.Στο συνιστώμενο με το παρόν άρθρο Οργανισμό έχουν εφαρμογή όλες οι ισχύουσες περί Ταμείου Παρακαταθηκών και Δανείων διατάξεις.....». Κατ' εξουσιοδότηση του άρθρου αυτού εκδόθηκε το Π.Δ. 95/1996 (ΦΕΚ Α' 76) στο οποίο μεταξύ των άλλων στο άρθρο 2 «Σκοποί» ορίστηκε ότι : «Σκοποί του Τ.Π.& Δ. είναι : 1. Η ενίσχυση της περιφερειακής ανάπτυξης με την χρηματοπιστωτική και τεχνική υποστήριξη είτε απ' ευθείας, είτε μέσω των θυγατρικών εταιρειών (Τραπεζικής, Μελετών, Συμβουλευτικής, Τεχνικής κλπ.,Ανωνύμων Εταιρειών) των προγραμμάτων που αποβλέπουν στην οικονομική ανάπτυξη, ιδιαίτερα της Τοπικής, Νομαρχιακής και Περιφερειακής Αυτοδιοίκησης και των Επιχειρήσεών τους, ή και των άλλων Νομικών Προσώπων και Οργανισμών του Δημοσίου και Ιδιωτικού Δικαίου, όπως έργων ύδρευσης, αποχέτευσης, οδοποιίας, περιβαλλοντολογικών, πολιτιστικών, αθλητικών εγκαταστάσεων, τουριστικών, παραγωγικών και λοιπών προβλεπομένων από ειδικές διατάξεις. 2..... 4. Η εξυπηρέτηση του δημοσίου και κοινωνικού συμφέροντος: α) με την ταμειακή διαχείριση των κεφαλαίων των Ν.Π.Δ.Δ και Ειδικών Ταμείων και τη διενέργεια της Ταμειακής Υπηρεσίας άλλων Ν.Π.Δ.Δ β) με την άσκηση της Ταμειακής Διαχείρισης των Οργανισμών Τοπικής, Νομαρχιακής και Περιφερειακής Αυτοδιοίκησης. 5.....». Σύμφωνα εξάλλου με το άρθρο 17 του ιδίου π.δ.95/1996 που αναφέρεται στη διάρθρωση αρμοδιοτήτων της Δ/σης Καταθέσεων και Διαχείρισης Κεφαλαίων Ν.Π. & Π.Α. και λοιπών Ν.Π. στο Τμήμα Γ Κεφαλαίων των Οργανισμών Τ.Ν.&

Π.Α. και λοιπών Λογαριασμών Νομικών Προσώπων στη Δ/ση αυτή «..ανήκει η εποπτεία στους λογαριασμούς διαχείρισης των Ο.Τ.Α (πέντε λογαριασμοί) που τηρούνται στις Περιφερειακές Υπηρεσίες του Τ.Π.& Δανείων καθώς και η εποπτεία ειδικών λογαριασμών των Ο.Τ.Α που τηρούνται επίσης στην Περιφέρεια, η συμφωνία αυτών και ο εκτοκισμός των καταθέσεων των Ο.Τ.Α που δεν έχουν ίδια ταμειακή υπηρεσία και η απόδοση τόκων».

2. Στην υπ' αριθ. 218761/13.6.1953 απόφαση του Υπουργού Οικονομικών «Περί του τρόπου ασκήσεως υπό του Τ.Π.Δ της Ταμειακής Υπηρεσίας των Δήμων και Κοινοτήτων(ΦΕΚ Β'134) ορίζεται ότι:

«Δ' Πληρωμαί Εξόδων .1. Αι πληρωμαί πάντων των εξόδων των Δήμων και Κοινοτήτων, ων η Ταμειακή Υπηρεσία ασκείται υπό του Ταμείου Παρακαταθηκών και Δανείων, ενεργούνται υπό του Ταμείου τούτου κατά τας εκάστοτε ισχύουσας διατάξεις, δυνάμει χρηματικών ενταλμάτων, εκδιδομένων υπό των Δήμων ή Κοινοτήτων ή των αρμοδίων διοικητικών αρχών, κατά τας περί Δήμων και Κοινοτήτων σχετικές διατάξεις, εις βάρος του παρά τω Ταμείω Παρ/κών και Δανείων, τηρουμένου λογαριασμού του Δήμου ή της Κοινότητας.

2. Τα προς το Γραφείον Παρ/κών διαβιβαζόμενα χρηματικά εντάλματα ελέγχονται υπό του αρμοδίου Ελεγκτού Εξόδων ως Προϊσταμένου του Γραφείου Ταμειακής υπηρεσίας των Δήμων και Κοινοτήτων κατά τας διατάξεις του Κανονισμού της Εσωτερικής Υπηρεσίας των Δημοσίων Ταμείων και του Κώδικος Δήμων και Κοινοτήτων, δια την ύπαρξη χρηματικού υπολοίπου του οικείου Δήμου ή Κοινότητας και το νόμιμον και έγκυρον εν γένει της πληρωμής και εξοφλούνται παρά του Πράκτορος ή Διαχειριστού της Τραπέζης της Ελλάδος εν τω Δημοσίω Ταμείω ή παρά του Διαχειριστού του Γραφείου Παρ/κών, εάν εις τα Δημόσια ταμεία δεν υφίσταται Πράκτωρ ή Διαχειριστής της Τραπέζης της Ελλάδος. Ο πράκτωρ της Τραπέζης Ελλάδος ή ο Διαχειριστής αυτής παρά τω Δημοσίω Ταμείω ενεργεί την πληρωμήν εις τον δικαιούχον του ποσού του χρηματικού εντάλματος χρεώσει του παρ' αυτώ λ/σμού του Γραφείου Παρ/κών. 3 Εις α Δημόσια Ταμεία δεν εδρεύει Πράκτωρ ή Διαχειριστής της Τραπέζης Ελλάδος η πληρωμή των χρηματικών ενταλμάτων ενεργείται υπό του Διαχειριστού του Γραφείου Παρακαταθηκών εκ της χρηματικής διαχειρίσεως αυτού. 4. Δια τα εξοφλούμενα χρηματικά

εντάλματα πληρωμής καθ'εκάστην ημέραν, μετά το πέρας της συναλλαγής, εκδίδεται ένταλμα πληρωμής του Γραφείου Παρακαταθηκών με απαραίτητον δικαιολογητικόν, συγκεντρωτική κατάστασις υπογραφόμενη παρά του Δ/ντού του Ταμείου και του Ελεγκτού Προϊσταμένου του Γραφείου Ταμειακής Υπηρεσίας των Δήμων και Κοινοτήτων, εμφανίουσα τον αριθμόν και την χρονολογία του εντάλματος, το ποσόν, τον Δήμο ή Κοινότητα, το κεφάλαιον και άρθρον και παν αναγκαίον στοιχείον δια την ακριβή τήρησιν και παρακολούθησιν των λογαριασμών».

Εξάλλου σύμφωνα με την εγκύκλιο 610/1953 του Τ.Π.& Δανείων προβλέπεται η κατ'εξαίρεση και υπό προϋποθέσεις πληρωμή ανελαστικών δαπανών εκ των διαθεσίμων κεφαλαίων του Τ.Π.&Δανείων για την πληρωμή ενταλμάτων των Δήμων και Κοινοτήτων, τα δε καταβαλλόμενα ποσά τακτοποιούνται δια της εισαγωγής στην διαχείριση αυτού την ίδια ημέρα καθ'ην θα αποδοθούν οι πρώτες εισπράξεις από έσοδα του Δήμου ή της Κοινότητας, για την οποία έγινε η πληρωμή δαπάνης εκ κεφαλαίων του Τ.Π.&Δανείων και σε κάθε περίπτωση περίπτωση εντός του αυτού μηνός κατά τον οποίο ενεργήθηκαν οι πληρωμές.

Περαιτέρω και στα άρθρα 38 και 39 του από 17.5./15.6.1959 Β.Δ. «περί οικονομικής διοικήσεως και λογιστικού των Δήμων και Κοινοτήτων» προβλέπεται υπό προϋποθέσεις η εξόφληση συγκεκριμένων δαπανών χωρίς την έκδοση χρηματικών ενταλμάτων, οι οποίες όμως πρέπει να τακτοποιούνται λογιστικά άμεσα κατά τη διανομή στους Ο.Τ.Α των διατιθέμενων από το Υπουργείο Εσωτερικών ποσών.

Στο π.δ. 16/1989 «Κανονισμός λειτουργίας Δ.Ο.Υ και Τοπικών Γραφείων-Καθήκοντα υπαλλήλων» (ΦΕΚ Α'6) ορίζεται στο άρθρο 149 ότι: «Στο Γραφείο του Ταμείου Παρακαταθηκών που υπάγεται απευθείας στον Προϊστάμενο της Δ.Ο.Υ ανήκουν οι πιο πάνω αρμοδιότητες : 1. Η τήρηση των λογαριασμών των Ο.Τ.Α που δεν έχουν δικιά τους ταμειακή Υπηρεσία. 2. Η διενέργεια της Ταμειακής Υπηρεσίας των Ο.Τ.Α., που δεν έχουν δικιά τους ταμειακή υπηρεσία σύμφωνα με τις διατάξεις που ισχύουν κάθε φορά...» στο άρθρο 150 ότι: «Η ταμειακή Υπηρεσία των Ο.Τ.Α που δεν έχουν δικιά τους Ταμειακή Υπηρεσία γίνεται από το γραφείο του Τ.Π.Δ που έχουν έδρα τους

στις Δ.Ο.Υ...» στο άρθρο 158 ότι: « Οι πληρωμές των δαπανών των Ο.Τ.Α που η ταμειακή τους υπηρεσία γίνεται από τα γραφεία του Ταμείου Παρακαταθηκών και Δανείων και εδρεύουν στην Δ.Ο.Υ γίνονται με τίτλους πληρωμής των οργανισμών αυτών σύμφωνα με τις διατάξεις που ισχύουν για το Τ.Π.Δ και τις οδηγίες αυτού απευθείας στα πιο πάνω γραφεία» στο άρθρο 159 : «...οι υπάλληλοι των Δ.Ο.Υ που διαχειρίζονται τα έσοδα και έξοδα των Ο.Τ.Α., έχουν τις ίδιες ευθύνες και υποχρεώσεις που έχουν από την άσκηση της δημόσιας διαχείρισης».

3. Το Τ.Π.& Δανείων με το π.δ. 772/1977 (ΦΕΚ Α'250) εξαιρέθηκε μεταξύ των άλλων της εφαρμογής της διάταξης της παρ.5 του άρθρου 5 του Ν.Δ.496/1974 «Περί Λογιστικού των Νομικών Προσώπων Δημοσίου Δικαίου» στο εδ.α της οποίας ορίζεται ότι : «Οι προσαυξήσεις λόγω μη εμπροθέσμου καταβολής οφειλών προς το νομικό πρόσωπο διέπονται υπό των , δια το Δημόσιον ισχυουσών διατάξεων, αναλόγως εφαρμοζομένων». Συνεπώς οι προς το Τ.Π.& Δανείων οφειλές δεν επιβαρύνονται με προσαυξήσεις εκπρόθεσμης καταβολής, αλλά με τόκο, σύμφωνα με τις περί υπερημερίας διατάξεις του Α.Κ. ή άλλων ειδικών νόμων (704/1991 Γνωμοδότηση Ολομελείας Ν.Σ.Κ. Ε.Σ. IV τμ. 717/2005, Ε.Σ. VII τμ. 2841/2010, Ε.Σ. ΟΛ.478/2014).

4. Εξάλλου στη διάταξη της παρ.1 εδ..γ του άρθρου 63 του ν.2214/1994 ορίζεται ότι :« 1. Το Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων έχει όλες ανεξαιρέτως τις ατέλειες, τα δικαστικά , διοικητικά και δικονομικά προνόμια που παρέχονται στο Δημόσιο. Απαλλαγές που προβλέπονται υπέρ του Δημοσίου, από το παράβολο για άσκηση ενδίκων μέσων, για την εισφορά του Ταμείου Χρηματοδότησης Δικαστικών Κτιρίων, για το δικαστικό ένσημο αντιγράφων και για τα δικαιώματα υπέρ των έμμισθων υποθηκοφυλάκων, ισχύουν και για το Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων. Για την είσπραξη των απαιτήσεών του και γενικά των εσόδων του εφαρμόζονται οι διατάξεις του Κώδικα Είσπραξης Δημοσίων Εσόδων.»

5. Σύμφωνα με την διάταξη της περ.γ της παρ.1 του άρθρου 49 του ν.3943/2011 «Τα πάσης αιτίας υφιστάμενα στο Τ.Π.Δ έως τη δημοσίευση του παρόντος χρεωστικά ανοίγματα των δήμων και πρώην κοινοτήτων δύναται να

6

ρυθμιστούν άπαξ με συνομολόγηση ισόποσων δανείων από το Τ.Π.Δ εντός αποκλειστικής προθεσμίας μέχρι 31.12.2011 κατόπιν αιτήσεων των δήμων. Τα δάνεια αυτά χορηγούνται σύμφωνα με τα οριζόμενα στο δεύτερο εδάφιο της παρ.11 του άρθρου 18 του ν.3870/2010. Με την παρέλευση άπρακτης της παραπάνω προθεσμίας τα χρεωστικά ανοίγματα, όπως εμφανίζονται στα βιβλία του Τ.Π.Δ, βεβαιώνονται ή επαναβεβαιώνονται στην Κεντρική Υπηρεσία του Τ.Π.Δ. από 1.1.2012, οίκοθεν υπέρ του Τ.Π.Δ. με βάση τα σχετικά στοιχεία που διαθέτει, κατά του οικείου δήμου και εισπράττονται κατά τις διατάξεις του Κ.Ε.Δ.Ε. Η τυχόν αρχική βεβαίωση των ποσών αυτών σε Δ.Ο.Υ δεν θίγεται αλλά εξακολουθεί να παράγει όλα τα αποτελέσματα από τη βεβαίωση αυτή σύμφωνα με το νόμο. Τα χρεωστικά ανοίγματα που ρυθμίζονται σύμφωνα με τα προηγούμενα εδάφια απαλλάσσονται από τόκους υπερημερίας και άλλες προσαυξήσεις μέχρι την ημέρα της ρύθμισης.».

Περαιτέρω με τη διάταξη της παρ.5 του άρθρου 2 του ν.4038/2012 ορίστηκε ότι «Η αποκλειστική προθεσμία της περ.γ' της παρ.1 του άρθρου 49 του ν.3943/2011 παρατείνεται έως την 30^η Ιουνίου 2012. Μετά την παρέλευση της ανωτέρω προθεσμίας τα χρεωστικά ανοίγματα όπως εμφανίζονται στα βιβλία του Τ.Π.Δ. βεβαιώνονται ή επαναβεβαιώνονται στην Κεντρική Υπηρεσία του Τ.Π.Δ. από 1.7.2012 οίκοθεν υπέρ του Τ.Π.Δ. με βάση τα σχετικά στοιχεία που διαθέτει κατά του οικείου δήμου και εισπράττονται κατά τις διατάξεις του Κ.Ε.Δ.Ε.».

Τέλος με το εδ. 3 της υποπαρ. Γ.5 του άρθρου πρώτου του ν.4093/2012 ορίστηκε ότι : «Η αποκλειστική προθεσμία της περ. γ' της παρ.1 του άρθρου 49 του ν.3943/2011, όπως αυτή τροποποιήθηκε με την παρ.5 του άρθρου 2 του ν.4038/2012, εντός της οποίας θα πρέπει να έχει λάβει χώρα η συνομολόγηση των δανείων, παρατείνεται έως 30.6.2013, εφόσον έχει υποβληθεί το σχετικό αίτημα το αργότερο έως 31.1.2013. Μετά την παρέλευση της ανωτέρω προθεσμίας, τα χρεωστικά ανοίγματα, όπως εμφανίζονται στα βιβλία του Τ.Π.Δ., βεβαιώνονται ή επαναβεβαιώνονται οίκοθεν στην Κεντρική Υπηρεσία του Τ.Π.Δ. από 1.7.2013 υπέρ του Τ.Π.Δ., με βάση τα σχετικά στοιχεία που διαθέτει κατά του οικείου δήμου και εισπράττονται κατά τις διατάξεις του Κ.Ε.Δ.Ε.».

Β. Στο άρθρο 5 του Κ.Ε.Δ.Ε ορίζεται ότι : «*Τα χρέη προς το Δημόσιο που βεβαιώνονται στα δημόσια ταμεία και τα τελωνεία του Κράτους γίνονται ληξιπρόθεσμα ως εξής: 1. Τα χρέη που καταβάλλονται εφάπαξ την τελευταία εργάσιμη για τις δημόσιες υπηρεσίες ημέρα του επόμενου από τη βεβαίωση μήνα. 2.3....4.5. Τα χρέη δημοσίων υπολόγων από καταλογισμό, την ημέρα που ο υπόλογος είχε υποχρέωση για την εισαγωγή των εισπράξεων στο Δημόσιο, εφόσον ο καταλογισμός έγινε για παράλειψη εισαγωγής εισπράξεων, ενώ σε περίπτωση ελλείμματος, την ημέρα που εξακριβώθηκε ότι δημιουργήθηκε το έλλειμμα και αν η εξακρίβωση είναι αδύνατη, την ημέρα κατά την οποία έχει ανακαλυφθεί, κατά την επιθεώρηση ή την παράδοση της διαχείρισης, το έλλειμμα. Αν η εξακρίβωση του ελλείμματος στη διαχείριση γίνει μετά τη λήξη του οικονομικού έτους και είναι αδύνατος ο προσδιορισμός της μέρας που δημιουργήθηκε αυτό, την ημέρα λήξης του οικονομικού έτους της ελλειμματικής διαχείρισης*». Στη διάταξη δε της παρ.1 του άρθρου 6 του Κ.Ε.Δ.Ε ορίζεται ότι: «*1. Από την πρώτη εργάσιμη για τις δημόσιες υπηρεσίες, σύμφωνα με το προηγούμενο άρθρο, γίνονται ληξιπρόθεσμα τα χρέη προς το Δημόσιο επιβάλλονται σ' αυτά προσαυξηθείσες εκπρόθεσμης καταβολής*».

Γ. Στη διάταξη δε της παρ.2 του άρθρου 7 της παρ.2 Ν.Δ.496/1974 «Περί Λογιστικού των Νομικών Προσώπων Δημοσίου Δικαίου» ορίζεται ότι: «*Ο νόμιμος και ο της υπερημερίας τόκος πάσης του νομικού προσώπου οφειλής ορίζεται εις 6% ετησίως, πλην αν άλλως ορίζεται δια συμβάσεως ή ειδικού νόμου, αρχεται δε από της επιδόσεως της αγωγής*». Η διάταξη αυτή είναι ταυτόσημη με τη διάταξη του άρθρου 21 του διατηρηθέντος εν ισχύ και μετά την εισαγωγή του ΚΠολΔικ δ/τος της 26.6./10.7.1944 «περί Κώδικος των Νόμων περί δικών του Δημοσίου».

Εξάλλου οι Ο.Τ.Α βάσει της διάταξης του άρθρου 276 παρ.1 του ν.3643/2006 «*έχουν όλες ανεξαιρέτως τις ατέλειες και δικαστικά, διοικητικά και δικονομικά προνόμια που παρέχονται στο Δημόσιο*» ενώ σύμφωνα με το άρθρο 3 του ν.δ.31/1968 «*αι υπό των Αστικών εν γένει Νόμων και ουσιαστικών διατάξεων περί δικών του Δημοσίου αναγνωριζόμεναι εις το Δημόσιον προνομία ή τεθεσπισμένα ειδικά προστατευτικά διατάξεις εφαρμόζονται αναλόγως και επί των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης,*

εφ' όσον αι τυχόν υφισταμένοι αντίστοιχοι δια τους οργανισμούς τούτους προνομία εν γένει δεν είναι ευρύτεραι ή ευνοικώτεραι των επί του Δημοσίου ισχυουσών».

Δ.Με το άρθρο 323 ΑΚ ορίζεται ότι: *«Εάν ο χρόνος της παροχής δεν συνάγεται ούτε από τη δικαιοπραξία ούτε από τις περιστάσεις και ιδίως από τη φύση της ενοχικής σχέσης, έχει δικαίωμα ο δανειστής να απαιτήσει και ο οφειλέτης να εκπληρώσει την παροχή αμέσως.»*. Επίσης με το άρθρο 340 ΑΚ ορίζεται ότι: *«Ο οφειλέτης ληξιπρόθεσμης παροχής γίνεται υπερήμερος εάν προηγήθηκε δικαστική ή εξώδικη όχληση του δανειστή.»*. Περαιτέρω με το άρθρο 341 ΑΚ ορίζεται ότι: *«Αν για την εκπλήρωση της παροχής συμφωνηθεί ορισμένη ημέρα ο οφειλέτης γίνεται υπερήμερος με μόνη την παρέλευση της ημέρας αυτής.»*. Τέλος με το άρθρο 345 ΑΚ ορίζεται ότι: *«Όταν πρόκειται για χρηματική οφειλή, ο δανειστής σε περίπτωση υπερημερίας έχει δικαίωμα να απαιτήσει τον τόκο υπερημερίας που ορίζεται από το νόμο ή με δικαιοπραξία χωρίς να είναι υποχρεωμένος να αποδείξει ζημία. Ο δανειστής αν αποδείξει και άλλη θετική ζημία, εφόσον στο νόμο δεν ορίζεται διαφορετικά, έχει δικαίωμα να απαιτήσει αυτήν».*

ΙΙΙ. ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΕΦΑΡΜΟΣΤΕΩΝ ΝΟΜΙΚΩΝ ΔΙΑΤΑΞΕΩΝ

Σύμφωνα με τις οργανικές διατάξεις του το Τ.Π.& Δανείων είναι ν.π.δ.δ. που αποσκοπεί μεταξύ των άλλων στην εξυπηρέτηση του δημοσίου και κοινωνικού συμφέροντος με την άσκηση της Ταμειακής Διαχείρισης των Οργανισμών Τοπικής, Νομαρχιακής και Περιφερειακής Αυτοδιοίκησης. Από το σύνολο των προαναφερθέντων διατάξεων και εγκυκλίων οι οποίες αναφέρονται στην ταμειακή διαχείριση των Ο.Τ.Α από το Τ.Π.&Δανείων και τα Γραφεία του, που οργανικά ανήκουν στις Δ.Ο.Υ, καθίσταται σαφές ότι ο νομοθέτης καθιέρωσε αυστηρή και τυπική διαδικασία ως προς την εξόφληση ενταλμάτων των Ο.Τ.Α., τόσο επί σκοπώ διασφάλισης της διαφάνειας, όσο και επί σκοπώ μη υπερβάσεως των χρηματικών υπολοίπων των Ο.Τ.Α. τα οποία διατηρούντο σε λογαριασμό τους στο Τ.Π.&Δανείων και διενέργειας εκ μέρους των ανεξέλεγκτων δαπανών. Σε όσες περιπτώσεις έκρινε σκόπιμη την εξόφληση ενταλμάτων καθ' υπέρβαση των χρηματικών υπολοίπων των Ο.Τ.Α από τα διαθέσιμα του Τ.Π.&Δανείων, λαμβάνοντας υπόψη τον κοινωνικό ρόλο

που επιτελεί το Τ.Π.&Δανείων, καθόρισε και τη διαδικασία. Συνεπώς η ακολουθούμενη πρακτική από το Τ.Π.&Δανείων ακόμη και αν ήταν σύμφωνη με το σκοπό και το ρόλο του δεν ήταν νομικά η προσήκουσα, οι δε Ο.Τ.Α οι οποίοι στη διαδρομή του χρόνου δημιούργησαν χρεωστικά ανοίγματα σε βάρος των διαθεσίμων του Τ.Π.&Δανείων κατέστησαν αδικαιολογήτως πλουσιότεροι σε βάρος της περιουσίας του τελευταίου και αυτό ανεξαρτήτως του όποιου καταλογισμού σε βάρος δημοσίων υπολόγων. Προς αντιμετώπιση αυτής της ανισορροπίας πολλές φορές στο παρελθόν προβλέφθηκε η δυνατότητα ρύθμισης των χρεωστικών ανοιγμάτων των Ο.Τ.Α προς το Τ.Π.&Δανείων με τη λήψη δανείων από αυτό για την κάλυψή τους (πχ άρθρο 16 του ν.2307/1995, άρθρο 19 παρ. 3 του ν.3242/2004). Όμοια ρύθμιση προβλέφθηκε με τη διάταξη της περ.γ' της παρ.1 του άρθρου 49 του ν.3943/2011. **Η ίδια αυτή διάταξη, όπως τροποποιήθηκε αρχικώς με την παρ.5 του άρθρου 2 του ν.4038/2012 και τελικώς με το εδ. 3 της υποπαρ.Γ.5 του άρθρου πρώτου του ν.4093/2012 προέβλεπε ότι σε περίπτωση μη συνομολόγησης δανείων εντός της τασσομένης προθεσμίας (τελική ημερομηνία 30.6.2013) τα χρεωστικά ανοίγματα όπως εμφανίζονται στα βιβλία του Τ.Π.&Δανείων, βεβαιώνονται ή επαναβεβαιώνονται οίκοθεν στην Κ.Υ του Τ.Π.&Δανείων από 1.7.2013, με βάση τα στοιχεία που διαθέτει κατά του οικείου δήμου και εισπράττονται κατά τις διατάξεις του Κ.Ε.Δ.Ε.**

Κατά την άποψη της πλειοψηφίας που απαρτίσθηκε από τους : Αντιπρόεδρο Ν.Σ.Κ Χρυσάφουλα Αυγερινού και τους Νομικούς Συμβούλους Στέφανο Δέτση, Βασιλική Δούσκα, Νίκη Μαριόλη, Δήμητρα Κεφάλα, Κωνσταντίνο Κηπουρό και Αθηνά Αλεφάντη (ψήφοι : 7), έγιναν δεκτά τα ακόλουθα:

«Από το προαναφερόμενο πλέγμα των διατάξεων που αναφέρονται στην ταμειακή διαχείριση των λογαριασμών των Ο.Τ.Α από το Τ.Π.&Δανείων προκύπτει ότι σε περίπτωση πληρωμών, καθ' υπέρβαση των χρηματικών υπολοίπων των Ο.Τ.Α., διενεργούμενες σε βάρος των διαθεσίμων του Τ.Π.&Δανείων, υφίσταται άμεση υποχρέωση των Ο.Τ.Α για αναπλήρωση των, γεγονός που βεβαίως στην πράξη δεν ελάμβανε χώρα. Η επί χρόνια πρακτική

αυτή διόγκωσε τα χρεωστικά ανοίγματα πολλών Ο.Τ.Α το ύψος των οποίων ήταν κατά προσέγγιση γνωστό στο Τ.Π.&Δανείων από το εμφανιζόμενο από τους ελεγκτές Ο.Τ.Α., στις μηνιαίες καταστάσεις που αποστέλλοντο στο Τ.Π.&Δανείων, υπόλοιπο εισπράξεων-πληρωμών, από τις οποίες όμως δεν προέκυπταν οι κατ' ιδίαν απαιτήσεις κατά ποσό και αιτία οφειλής. Συνεπώς για το εκκαθαρισμένο των απαιτήσεων του Τ.Π.&Δανείων σε βάρος των οφειλετών Ο.Τ.Α. απαιτείτο να λάβει χώρα από την αρμόδια υπηρεσία του Τ.Π.&Δανείων (Δ/νση Δ9) η συμφωνία των ως άνω καταστάσεων με τα πρωτογενή παραστατικά στοιχεία, που το τελευταίο είχε στη διάθεσή του από τους Διαχειριστές του στα αντίστοιχα Γραφεία Παρακαταθηκών. Από της ολοκλήρωσης δε της συμφωνίας των ως άνω λογαριασμών των Ο.Τ.Α με τα διαχειριστικά στοιχεία του Τ.Π.&Δανείων τα εμφανιζόμενα πλέον στα βιβλία του Τ.Π.&Δανείων χρεωστικά ανοίγματα των Ο.Τ.Α ήταν και απαιτητά. Ωστόσο ο νομοθέτης της διάταξης του άρθρου 49 του ν.3949/2011 και των μεταγενέστερων τροποποιήσεων της διάταξης αυτής, προκειμένου να ενισχυθεί η βιωσιμότητα των Ο.Τ.Α και να διευκολυνθεί η απρόσκοπτη συνέχιση της λειτουργίας τους σε ένα ιδιαίτερο δύσκολο οικονομικό περιβάλλον προέβλεψε, για την ομαλή τακτοποίηση των οφειλών τους από την αιτία αυτή, τη λήψη δανείων από το Τ.Π.&Δανείων, και παρείχε για το σκοπό αυτό ορισμένη αποκλειστική προθεσμία, την οποία παρέτεινε δύο φορές. Μετά την άπρακτη πάροδο δε της ορισθείσης τελικώς ημερομηνίας κατέστησε τα χρέη αυτά άμεσα απαιτητά, δίνοντας ρητά και προς άρση οποιασδήποτε αμφιβολίας τη δυνατότητα στο Τ.Π.&Δανείων να τα βεβαιώσει (υπό στενή έννοια), όπως αυτά εμφανίζοντο στα βιβλία του μετά προφανώς την επιγενόμενη συμφωνία των λογαριασμών. **Επομένως παρά το γεγονός ότι οι οφειλές των Ο.Τ.Α ως ν.π.δ.δ. με βάση την διάταξη της παρ.2 του άρθρου 7 του ν.δ.496/1974 θα επιβαρύνοντο με τόκο υπερημερίας από της επιδόσεως της αγωγής, ο νομοθέτης της διάταξης του άρθρου 49 του ν.3943/2011, όπως αυτή μεταγενέστερα ίσχυσε, θεσπίζοντας ως δήλη ημερομηνία για τη ρύθμιση των χρεωστικών ανοιγμάτων των Ο.Τ.Α την 30.6.2013 και συνδέοντας το ύψος της οφειλής τους με την οριστικοποιηθείσα συμφωνία των**

λογαριασμών θέλησε μετά την άπρακτη παρέλευση της ως άνω ημερομηνίας να καθίστανται αυτοί (Ο.Τ.Α) υπερήμεροι οφειλέτες επιβαρυνόμενοι, κατ'άρθρο 341 ΑΚ με τόκο υπερημερίας, λαμβανομένου υπόψη ότι, όπως προεκτέθηκε, οι προς το Τ.Π.&Δανείων οφειλές δεν επιβαρύνονται με τις προσαυξήσεις εκπρόθεσμης καταβολής, αλλά με τόκο, σύμφωνα με τις περί υπερημερίας διατάξεις του Α.Κ ή άλλων ειδικών νόμων. Ελλείπει δε άλλης ειδικότερης ρύθμισης το επιτόκιο θα υπολογίζεται βάση του προνομιακού καθεστώτος των ν.π.δ.δ. και των ο.τα. σε 6% ετησίως.

Περαιτέρω από την ως άνω διάταξη που προέβλεπε τη ρύθμιση των χρεωστικών ανοιγμάτων των Ο.Τ.Α με λήψη δανείου από το Τ.Π.&Δανείων και με δεδομένη την επί δυο φορές παράταση της αρχικώς ορισθείσης ημερομηνίας, προκύπτει ότι σκοπός του νόμου ήταν κυρίως η ομαλοποίηση και τακτοποίηση των οφειλών των Ο.Τ.Α. που εμφάνιζαν χρεωστικά ανοίγματα προς το Τ.Π.&Δανείων. Η δυνατότητα συνομολόγησης δανείων από το Τ.Π.&Δανείων αποτέλεσε το μέσο επίτευξης του σκοπού, χωρίς ο νόμος να αποκλείει τη χρήση άλλων μέσων για την τακτοποίηση αυτή. Συνεπώς εφόσον η ρύθμιση στην οποία προέβη ο Δήμος Μαραθώνα έγινε εντός της προβλεπομένης προθεσμίας, ήτοι μέχρι 30.6.2013, ακόμη και από το πρόγραμμα ληξιπροθέσμων, επιτεύχθηκε ο σκοπός του νόμου και ο Δήμος δεν επιβαρύνεται με τόκους υπερημερίας.».

Κατά τη γνώμη του μειοψηφούντος Προέδρου του Τμήματος Ανδρέα Φυτράκη, Αντιπροέδρου Ν.Σ.Κ. : «α) Το εκάστοτε οφειλόμενο χρεωστικό άνοιγμα εκάστου Δήμου, περιλαμβάνεται εις το ποσό το καταχωρούμενο στις σχετικές περί αυτού καταστάσεις του αντίστοιχου Γραφείου Τ.Π.&Δανείων προς τη Κεντρική Υπηρεσία του Ταμείου.

Το ποσό αυτό δύναται να σχηματίζεται και από οφειλόμενα ανοίγματα χρονικών περιόδων προηγούμενων της περιόδου για την οποία υποβάλλεται η κατάσταση και επομένως, εκάστη κατάσταση χρήζει ειδικής εκκαθάρισης (συμφωνίας), ώστε να προκύπτει το δυνάμει αυτής πράγματι οφειλόμενο ποσό, διακεκριμένο από ποσά από όμοια αιτία, αναγόμενα σε προηγούμενες χρονικές περιόδους.

Το κατά τη συγκεκριμένη κατάσταση χρεωστικού ανοίγματος πράγματι οφειλόμενο ποσό, αποτελεί οφειλή του Δήμου προς το Τ.Π.&Δανείων, ληξιπρόθεσμη και απαιτητή τουλάχιστον από της ημερομηνίας της υποβολής της καταστάσεως στην Κεντρική Υπηρεσία του Τ.Π.&Δανείων από το οικείο γραφείο του στην αρμόδια Δ.Ο.Υ. Η απαιτούμενη για την οριστικοποίησή των καταστάσεων συμφωνία δεν χαρακτηρίζει την οφειλή ~~ως~~ ανεκκαθάριστη, δεδομένου ότι η συμφωνία αυτή θα αφορά στην λογιστική μόνο εμφάνιση της οφειλής απαλλαγμένης από ποσά ανήκοντα σε προγενέστερες όμοιες καταστάσεις.

Έτσι προκύπτει η οφειλή από του ιδίου τουλάχιστον χρόνου έντοκος, μη απαιτούμενης οχλήσεως οιασδήποτε του Δήμου, καθ'όσον από της δημιουργίας του ανοίγματος ήτο η ημέρα κάλυψης του δήλη, από της παρόδου της οποίας ο Δήμος κατέστη αυτοδικαίως υπερήμερος περί την καταβολή του ανωτέρω ποσού.

β) Οι οποιοσδήποτε δυσχέρειες ή χρονοβόρες διαδικασίες πραγματοποίησης της ως άνω «συμφωνίας» δεν αποτελούν και πραγματικές υποτιθέμενες, νόμιμο λόγο διαφοροποίησης των ανωτέρω, υπό στοιχείο α εκτεθέντων.

γ) Ούτε οι διατάξεις του άρθρου 49 του ν.3943/2011 δικαιολογούν διαφορετική προσέγγιση του ζητήματος, δεδομένου ότι δι' αυτών εσκοπήθη μόνο η απλοποίηση και διευκόλυνση της είσπραξης απαιτήσεων του Τ.Π.&Δανείων και μόνο για τα χρεωστικά ανοίγματα που ρυθμίζονται σύμφωνα με τις διατάξεις αυτού.

Έπεται περαιτέρω ότι χρεωστικά ανοίγματα τα οποία δεν ρυθμίστηκαν κατά τις διατάξεις αυτού, έστω και αν τα ανοίγματα αυτά εκαλύφθησαν υπό του Δήμου στο πλαίσιο άσχετης διαδικασίας (εξυγίανσης αυτού), όπως στην περίπτωση του Δήμου Μαραθώνα, δεν υπάγονται στην ρύθμιση αυτή, ούτε, συνεπώς, απαλλάσσονται από τους τόκους των ανοιγμάτων, του χρόνου δε κάλυψης του ανοίγματος παρισταμένου αδιάφορου προς τούτο.».

IV. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Κατ'ακολουθία όσων προαναφέρθηκαν το Δ'Τμήμα του Ν.Σ.Κ. γνωμοδοτεί κατά πλειοψηφία ότι οι Δήμοι Νάξου και Μικρών Κυκλάδων,

Φυλής και Αμοργού, οι οποίοι δεν έχουν ρυθμίσει εντός της προβλεπομένης από τη διάταξη της παρ.1 του άρθρου 49 του ν.3943/2011 προθεσμίας, όπως αυτή ισχύει μετά την τροποποίησή της με τις διατάξεις της παρ.5 του άρθρου 2 του ν.4038/2012 και του εδ.3 της υποπαρ.Γ.5 του άρθρου πρώτου του ν.4093/2012 τα χρεωστικά τους ανοίγματα προς το Τ.Π.&Δανείων επιβαρύνονται με τον ισχύοντα για τα ν.π.δ.δ. τόκο υπερημερίας (6% ετησίως), αρχής γενομένης από της απράκτου παρελεύσεως της ορισθείσας με την τελευταία από τις ανωτέρω διατάξεις δήλης ημέρας πληρωμής (30.6.2013). Ο Δήμος Μαραθώνα απαλλάσσεται της επιβαρύνσεως με τόκους, εφόσον προέβη σε εξόφληση των χρεωστικών του ανοιγμάτων εντός της ορισθείσας από τον ανωτέρω νόμο (όπως ισχύει) προθεσμίας.

ΘΕΩΡΗΘΗΚΕ

Αθήνα,

14-5-2014

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΟΥ Δ. ΤΜΗΜΑΤΟΣ

ΑΝΔΡΕΑΣ ΦΥΤΡΑΚΗΣ

ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΣ Ν.Σ.Κ.

Η ΕΙΣΗΓΗΤΡΙΑ

ΣΤΑΥΡΟΥΛΑ ΜΠΑΝΑΚΟΥ

ΠΑΡΕΔΡΟΣ Ν.Σ.Κ.